

MENTORINGOVÝ PROGRAM PRO ZAČÍNAJÍCÍ VĚDKYNĚ A VĚDCE

SHRNUTÍ TŘETÍHO ROČNÍKU PROGRAMU

Kateřina Cidlinská

Sociologický ústav Akademie věd ČR, v. v. i.

Praha 2018

ÚČASTNICE A ÚČASTNÍCI TŘETÍHO ROČNÍKU

Třetího ročníku programu se zúčastnilo celkem 87 mentees - 64 žen a 23 mužů, kteří spolupracovali s pěti mentorkami a třemi mentory. Tři mentees pobývali v době programu v zahraničí. Mentees se nacházeli v různých studijních/kariérních fázích, bylo mezi nimi 76 doktorandek a doktorandů a 11 postdoktorandek a postdoktorandů. Padesát devět mentees působí v sociálněvědních a humanitních oborech a 28 mentees v oborech přírodovědných a technických.

Mentees studují a pracují na těchto institucích:

České vysoké učení technické v Praze
Freie Universität Berlin
Fyzikální ústav Akademie věd České republiky
Imperial College London
Masarykova univerzita
Národní ústav duševního zdraví
Ostravská univerzita
RWTH Aachen University
Státní ústav jaderné, chemické a biologické ochrany, v. v. i.
Technická univerzita v Liberci
Univerzita Hradec Králové
Univerzita Karlova
Univerzita Palackého v Olomouci
Univerzita Pardubice
University of Warwick
Ústav organické chemie a biochemie Akademie věd České republiky
Vysoká škola ekonomická v Praze
Vysoká škola chemicko-technologická v Praze
Západočeská univerzita v Plzni

Mentorky a mentoři působí na těchto institucích:

Waters
Filosofický ústav AV ČR
Masarykova univerzita
Univerzita Palackého v Olomouci
Masarykova univerzita
EKS Praha

Malé množství mentorek a mentorů, zdá se souviset se složením skupiny mentees, v níž převažují lidé z oblasti sociálních a humanitních věd v doktorandské fázi. Dlouhodobě se v programu setkáváme s tím, že mentees v doktorandské fázi z oblasti sociálních a humanitních věd se nejvíce potýkají s pocity izolace a demotivace vzhledem ke specifickým průběhu doktorského vzdělávání v této oblasti,

kdy (na rozdíl od mentees z přírodních a technických věd) jejich dizertační práce nebývají součástí širších výzkumných projektů a často ani nemívají zaměstnanecký úvazek na školícím pracovišti. V rámci mentoringového programu proto spíše než spolupráci s mentorem či mentorkou vyhledávají kontakt s ostatními mentees a vzájemnou vrstevnickou podporu.

ÚVODNÍ WORKSHOPY

Úvodní workshop absolvovalo 28 potenciálních mentees. Workshopy proběhly dva – jeden pro mentees z oblasti sociálních a humanitních věd, druhý pro mentees z oblasti přírodních a technických věd. Pro účely úvodních workshopů tyto oborové skupiny oddělujeme, aby se při vytváření vlastních mentoringových plánů nezdržovaly vzájemným vysvětlováním si oborových specifik (odlišného způsobu vědecké práce a možností kariérního postupu), které ovlivňují jejich potřeby a nastavení mentoringových plánů.

Všem přihlášeným do programu byly zaslány materiály pro domácí přípravu, které se následně diskutovaly na úvodních workshopech:

- 1. Reflexe vlastní pozice** - Kde se nacházím ve vztahu k rozvoji své vědecké dráhy? Jak se orientuji ve vědě ve smyslu pracovní oblasti?
- 2. Moje vize – přípravné otázky** – Jaké jsou mé životní priority, hodnoty, preference? Jak je promítnu do svých profesních plánů?
- 3. Moje vize – prohlášení** – Jaké dlouhodobé cíle jsou pro mne nejdůležitější?
- 4. Benefit mentees a mentoringové cíle** – Co od mentoringu očekávám? Formulace jednoho až dvou konkrétních mentoringových cílů.

Po vypracování mentoringových plánů a jejich konzultace s ostatními mentees a koordinátorkou programu měli mentees zhruba 6 týdnů na oslovení své potenciální mentorky či mentora, a zároveň byly vypsány termíny a témata kurzů profesního a osobního rozvoje.

Mentees, kteří se nemohli zúčastnit úvodních workshopů, obdrželi emailem workshopové materiály k domácímu vypracování. Následně byly uskutečněny individuální schůzky s koordinátorkou programu, která s mentees konzultovala jejich doma vytvořené mentoringové plány a domluvila se s nimi na následném hledání a oslovování mentorek a mentorů.

KURZY SOFT SKILLS A PROJEKTOVÉHO ŘÍZENÍ

prezentační dovednosti, a Kamilou Etchegoyen Rosolovou, Ph.D., vedoucí Centra akademického psaní ÚJČ AV ČR, v. v. i..

V roce 2018 jsme pořádaly tyto kurzy:

Time management
Projektový management I. a II.
Akademické prezentační dovednosti
Akademické psaní

Na rozdíl od předchozích ročníků programu tyto kurzy neprobíhaly zvláště pro oborové skupiny, neboť se ukázalo, že se mentees často odhlašují na poslední chvíli, takže pak nebývá kapacita kurzů plně využita. Všechny kurzy probíhaly v Praze na půdě Sociologického ústavu AV ČR, v. v. i..

SETKÁNÍ BÝVALÝCH A AKTUÁLNÍCH MENTEES

V roce 2018, v rámci čtvrtého běhu programu (když počítáme i jeho pilotní ročník), jsme se rozhodly uspořádat první setkání absolventek a absolventů mentoringového programu s aktuálními mentees. Cílem bylo utužovat vytvářející se komunitu mentees, tedy aby se sobě lidé z již proběhlých ročníků neztráceli z dohledu, a zároveň aby se seznámili s novými mentees a byl tak vytvořen potenciál pro případnou budoucí spolupráci. Chtěli jsme podpořit trend, kdy se z bývalých mentees rekrutují mentorky a mentoři.

Setkání bylo koncipováno jako celodenní akce s přednáškami bývalých mentees i hostů zvenčí. Bývalé i aktuální mentees se ve svých prezentacích zaměřili na vlastní vědeckou dráhu a tipy a rady pro ostatní. Kateřina Falk hovořila o tom, jak ji mentoring motivoval podat si velké granty a stát se vedoucí vlastní skupiny, Vladka Petráková představila svou zkušenost s procesem návratu do ČR po postdocu v zahraničí, Lucie Grodecká se podělila o zkušenosti s kombinací vědecké práce a mateřství a Andrea Beláňová na téma rodičovství ve vědě navázala a mluvila o tom, proč pro ni bylo důležité, aby její mentorka byla také matkou. Prezentace jedné hostky a dvou hostů se tematicky zaměřily na publikační strategie. Tereza Simandlová z Ústřední knihovny Univerzity Karlovy seznámila mentees s praktikami predátorských časopisů a tipy, jak je poznat a nenaletět jim. Následovaly diskuse s šéfredaktory impaktovaných časopisů, Zdeňkem Kaplanem z časopisu Preslia a Ondřejem Císařem ze Sociologického časopisu, o tom, jak úspěšně publikovat.

Setkání proběhlo 22. Zářím 2018 v Akademickém konferenčním centru v Praze a zúčastnilo se jej 23 mentees.

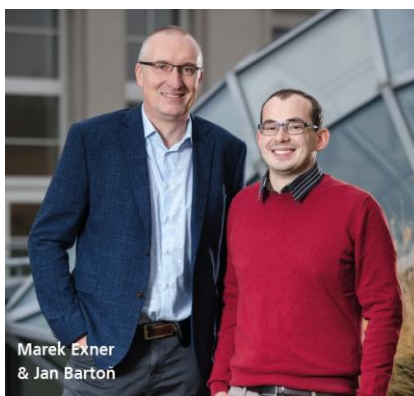
ZÁVĚREČNÁ FOCUS GROUP

V polovině prosince jsme pro účastnice a účastníky programu uspořádaly závěrečné setkání, které jsme využily pro konání tzv. evaluační „focus group“. Nakonec dorazilo jen 5 mentees. Diskuse však byla intenzivní a dlouhá (2,5 hodiny), takže posloužila jako hodnotný informační materiál doplňující evaluaci na základě dotazníků rozesílaných emailem. Účastnice a účastník diskuse se shodli s mentees,

kterí vyplnili dotazník, že jako nejpřínosnější hodnotí seznámení se a setkávání s dalšími začínajícími vědkyněmi a vědci a také nastavenou pravidelnost tohoto setkávání díky kurzům profesního a osobního rozvoje. Vedle tradičních kurzů proto projevíli zájem i o pravidelné diskuse s osobnostmi, které si sami vyberou. V tomto směru byli pozitivně namotivováni výše zmíněným setkáním bývalých a aktuálních mentees. Zároveň ve vztahu ke kurzům uvedli, že by uvítali více rozlišit kurzy pro začátečníky a pro pokročilé, zejména co se týče projektového managementu. Většina mentees, kteří v tomto roce nespolečovali s žádným mentorem, uvedla, že zvažuje najít si mentora v rámci dalšího ročníku, do kterého se plánují přihlásit.

PLAKÁTOVÁ VÝSTAVA

Plakátová výstava na velkoformátových fotografiích představuje účastnice a účastníky uplynulého ročníku mentoringového programu. Mentoringové dvojice a samotní mentees se v popisku u svých fotografií vyjadřují ke své motivaci vstoupit do programu a sdělují, co jim účast v programu přinesla. Celou výstavu můžete shlédnout na webu genderaveda.cz.

MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE

V rámci 3. ročníku mentoringového programu byla dále rozvíjena spolupráce s evropskou sítí mentoringových programů ve vědě eument-net za účelem zlepšování a rozvíjení našeho programu a

zároveň za účelem získávání informací důležitých pro jiné české instituce, které mentoringové programy teprve zakládají nebo jejich založení zvažují. Náš program je členem sítě od roku 2015.

V rámci 10. Evropské konference o genderové rovnosti ve vysokém školství (10th European Conference on Gender Equality in Higher Education), která se uskutečnila 20. – 22. 8. 2018 v Dublinu, jsme spolu s dalšími dvěma členy sítě, SelmaMeyerMentoring (Heinrich-Heine-University Dusseldorf) a MuT - Mentoring und Training (University of Stuttgart), vytvořily konferenční panel, který se věnoval mentoringovým programům jakožto součásti projektů kulturní a institucionální změny „Mentoring Programmes – a Part of Cultural and Institutional Change in Academia and Research“. Abstrakt najdete [zde](#).

Dále jsme se podílely na organizaci workshopu sítě eumnet-net o „peer-group“, tedy vrstevnickém mentoringu a výročním zasedání sítě, které proběhly po ukončení výše zmíněné konference v Dublinu.

Konference i akcí sítě eumnet-net se na základě našeho pozvání účastnily i zástupkyně českých vědeckých institucí, konkrétně CEITEC, BC AV ČR, v. v. i. a NÚDZ.

KONZULTAČNÍ ČINNOST

V roce 2018 jsme již tradičně poskytovaly konzultace zástupkyním vědeckých institucí, které založily, právě zakládají nebo zvažují založit vlastní mentoringové programy. Tento rok zájem vzrostl díky tomu, že české instituce začaly usilovat o získání „HR Excellence in Research Award“, ocenění Evropské komise pro vědecké instituce za implementaci a rozvoj jejich personální politiky na základě principů, které vytyčují Evropská charta pro výzkumné pracovníky a Kodex chování pro přijímání výzkumných pracovníků. Konkrétně jsme poskytly konzultaci těmto institucím: BC AV ČR, v. v. i., MENDELU, PŘF MUNI, CERGE.

V případě CERGE jsme se do jejich mentoringové činnosti i aktivně zapojily. Uspořádaly jsme úvodní workshop pro mentees jejich mentoringového programu pro doktorand(k)y a moderovaly dvě diskuse v rámci tohoto programu.